

Handläggare
Thérèse Salomon
Telefon: 08-508 08 079

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Angående remissen om förslag till reviderade riktlinjer för riksfärdtjänst

Förvaltningens förslag till beslut

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar tjänsteutlåtandet som sitt svar på remiss från Kommunstyrelsen.

Kerstin Ohlsson
Tf stadsdelsdirektör

Lisbeth Rieser
Avdelningschef

Sammanfattning

Remissen gäller förslag till reviderade riktlinjer för riksfärdtjänst. Nuvarande riktlinjer för riksfärdtjänst antogs i kommunstyrelsen 2006. Förändringar har skett sedan dess, dels i rättspraxis och i lagen om riksfärdtjänst (1997:735). Socialförvaltningen har gjort en översyn av riktlinjerna, förslaget innebär en ändrad struktur i riktlinjerna samt fler exempel för ökad förståelse av lagens innehåll. Förslaget pekar också på att behovet av mallar för utredning bör ses över i verksamhetssystemet.

Förvaltningen ställer sig positiv till förtydligande av riktlinjer för riksfärdtjänst. Det kan dock förtydligas med fler exempel att lagen om riksfärdtjänst (1997:735) är en trafiklag och att bedömningen huruvida rätt till resa föreligger görs utifrån funktionshindrets svårighetsgrad i förhållande till färdmedel och resväg.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningarna Stöd till resultatstyrning, Äldreomsorg och Social omsorg. Stadsdelsnämndens pensionärsråd och rådet för

funktionsnedsättning har behandlat ärendet på sitt sammanträde i september 2013.

Bakgrund

Nuvarande riktlinjer för riksfärdtjänst antogs i kommunstyrelsen 2006. Förändringar har skett sedan dess, dels i rättspraxis och dels i lagen om riksfärdtjänst (1997:735). Den lagändring som har skett sedan 2006 avser riksfärdtjänst för personer under 18 år där lagstiftaren bestämt att en jämförelse ska göras med barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning. I rättspraxis har det förtydligats att rätt till riksfärdtjänst inte föreligger för resor i samband med fackliga uppdrag. Avseende resor med riksfärdtjänst där den enskildes personliga assistent är ledsagare har man i kammarrättsdomar slagit fast att reskostnaden för assistentens ledsagare inte täcks av assistansersättningen utan ska bekostas av kommunen. JO-uttalande har tillkommit som slår fast att riksfärdtjänst i normalfallet bör omfatta enstaka resa, inte flera resor under en längre period.

Ärendet

För att öka riktlinjernas användbarhet som stöd och vägledning i handläggningen ser socialförvaltningen behov av att revidera riktlinjerna då de nuvarande är mycket kortfattade och inte nämner exempelvis regler kring hjälpmedel, utredning eller prövning av rätten till riksfärdtjänst när det gäller personer under 18 år.

Föreslagna förändringar i riktlinjerna

Riktlinjerna delas in i fem kapitel med underrubriker.

Kapitelindelningen avser inledning, rätt till riksfärdtjänst, handläggning av ärendet, behov av stöd på resan och övrigt.

Rätt till riksfärdtjänst

Detta kapitel berör regler kring vem som har rätt till riksfärdtjänst. Tillägg har gjorts avseende ärendeansvar mellan stadsdelar, prövning av rätt till riksfärdtjänst för personer under 18 år och tydliggörande att riksfärdtjänst inte ska beviljas för att allmänna kommunikationer går för sällan eller vid fel tid, eller till resa med privatbil, hyrt fordon eller som ersättning till person som transporterar den enskilde

Handläggning av ärende

Nytt kapitel som behandlar ärendet från ansökan, utredning vidare till beslut och beställning. Ett avsnitt handlar om prövning av ansökan när den enskilde är under 18 år.

Det framkommer att det i utredningen måste klargöras vilken typ av färdstätt som ska användas för den aktuella resan. Exempel ges för att förtydliga resonemanget. Ett stycke handlar om den fortgående tillgänglighetsanpassningen av offentliga platser vilket innebär att flera personer endast behöver ledsagning vid av- och påstigning eller för byte av färdmedel och behöver då inte beviljas detta av kommunen då service finns på plats.

Vägledning i fråga om vad som skall framgå av avslagsbeslut och underrättelse av beslut har tillkommit liksom vägledning hur beställning av resan går till rent praktiskt.

Behov av stöd på resan

Detta avsnitt är nytt även om vissa delar nämns kort i nuvarande riktlinjer. Nytt för personlig assistans är att hela reskostnaden för assistenten ska ersättas av kommunen då det enligt rättspraxis inte bedöms ingå i de omkostnader som ingår i den personliga assistansen.

När det gäller ledsagare framhålls det att ledsagare inte behöver beviljas av kommunen, då den enskilde klarar sig med den idag ofta väl utbyggda service som erbjuds på stationer och terminaler. Vidare finns vägledning kring att det inte är skäl att resa med dyrare färdmedel då den enskilde inte kan anordna ledsagare. Den enskilde kan ansöka om ledsagare enligt SoL eller LSS. Att ledsagaren är make/ maka hindrar inte att denna är ledsagare.

Information kring hjälpmedel är nytt och innehåller regler kring att medföra hjälpmedel på resan. Huvudregeln är att förskrivna hjälpmedel som behövs under själva resan får tas med. Icke förskrivna hjälpmedel eller hjälpmedel som den enskilde behöver under vistelsen får tas med om de inte påverkar valet av färdstätt.

Övrigt

Här ser socialförvaltningen ett behov av utveckling av mallar i verksamhetssystemet då detta saknas idag.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget till reviderade riktlinjer för riksfärdtjänst och föreslår att nämnden godkänner förslaget. Förtydligandet av riktlinjer ger handläggare en vägledning och skapar möjlighet till enhetlighet i staden vilket bidrar till rättssäker handläggning.

Nedan redovisas förvaltningens synpunkter under respektive rubrik.

Handläggning av riksfärdtjänst

Riksfärdtjänstslagen 1§ lyder: *"en kommun skall på de villkor som anges i denna lag lämna ersättning för reskostnader för personer som till följd av ett stort och varaktigt funktionshinder måste resa på ett särskilt kostsamt sätt"*.

Svårigheten i bedömningen om rätt till riksfärdtjänst föreligger kvarstår dock, enligt förvaltningen. Lagen om riksfärdtjänst skiljer sig från övrig handläggning om bistånd enligt SoL och LSS. Vid bedömning om rätt till riksfärdtjänst föreligger skall funktionshindrets omfattning och varaktighet sättas i relation till syftet med resan och färd sättet. Det är inte funktionshindrets varaktighet eller storlek i sig som avgör. Det förhållandet gör det svårt förklara skillnaderna i bedömningsgrunder mellan SoL/ LSS och lagen om riksfärdtjänst för den enskilde.

Riktlinjerna

Förvaltningen ställer sig positiv till förtydligande av riktlinjer samt enhetlig dokumentation.

Fler exempel från rättspraxis borde enligt förvaltningen ingå i riktlinjerna. T ex vad som anses som normalt transportsätt, speciellt förhållandet mellan tåg och flyg eller när generellt tillstånd bör beviljas. Lagen säger enstaka resa, då avgörande för valet av färd sätt bland annat är *anpassningen av de allmänna kommunikationerna vid resor till olika resmål* och den sökandes hälsotillstånd vid tidpunkten för resan.

Förtydligande av riktlinjerna bör, enligt förvaltningen, göras i avsnittet om assistans. Kammarrättsdomar har slagit fast att reskostnaden för assistansens ledsagare inte täcks av assistansersättningen utan ska bekostas av kommunen. En följdfråga blir om assistansersättning ska bekostas av kommunen *enbart* när behov av assistans föreligger under själva resan?

Ur brukarperspektiv blir det svårt att göra en resa om man vid resans mål är beroende av assistans, men inte beviljas detta under själva resan.